

EIS-dag 19 januari 2008

De jaarlijkse EIS-dag wordt deze winter gehouden op 19 januari 2008 en zal plaatsvinden in Naturalis te Leiden. 's Ochtends worden tijdens de bijeenkomst van de werkgroepscoördinatoren en het EIS-bestuur het beleid en de lopende projecten besproken. Deze bijeenkomst staat in principe open voor alle geïnteresseerden.

10.30	Zaal open & koffie
11.00	Coördinatorenoverleg
12.00	Lunchpauze – Men kan, tegen betaling, gebruik maken van het zelfbedieningsrestaurant, maar het nuttigen van meegebrachte etenswaren is toegestaan.
13.00	Projectenoverzicht – Roy Kleukers
13.20	Ongewervelden van schorren – Maarten Schrama
13.40	Mystery Insect Competition
14.10	Fauna Europaea en de pan-European Species-directories Infrastructure (PESI) – Yde de Jong
14.30	Thee- en koffiepauze
15.00	Onderzoek naar de invloed van uitheemse kreeften op macrofauna en flora – William Vletter
15.20	De Europese rivierkreeft in Nederland – Freek Niewold
15.40	Prachtkevers – Oscar Vorst
15.55	Uitslag Mystery Insect Competition
16.15	Borrel

Museum Naturalis ligt achter het centraal station van Leiden, vlakbij het Leids Universitair Medisch Centrum. Een routebeschrijving vindt u op www.naturalis.nl (onder Bezoekersinformatie).

Werkgroepen

Spinnen (Araneae)

In 2007 is nieuwe informatie over twee soorten spinnen op de website van EIS gezet. Allereerst is een samenvatting van de biologie en verspreiding van de grote gerande oeverspin *Dolomedes plantarius* geschreven en samen met een verspreidingskaart op de site gezet. De uitbreiding van het areaal van de wespspin *Argiope bruennichi* kon op de voet worden gevolgd dankzij de vele meldingen van waarnemers (waarvoor dank) en zichtbaar worden gemaakt op een nieuwe reeks kaarten. Beide genoemde overzichten zijn te vinden onder 'Aandachtsoorten'.

Op de website is op de subsite 'Werkgroepen' ook de laatste aanpassing van de catalogus van de Nederlandse spinnen te vinden en het daarvan afgeleide overzicht van de verspreiding over de provincies. Beide worden regelmatig vernieuwd, waarbij de datum van aanpassing op de site wordt vermeld.

Eind van het jaar zal de volgende aflevering van de Nieuwsbrief SPINED, nummer 23, verschijnen met een zeer gevarieerde inhoud, een mengeling van faunistiek, interessante waarnemingen over bedreiging van spinnen, de laatste nomenclatorische veranderingen, links-rechts asymmetrie bij spinnen en collectieregistratie in het Natuurmuseum Brabant in Tilburg. Wie de nieuwsbrief wenst te ontvangen en nog niet staat geregistreerd kan zich aanmelden (helsdingen@nnm.nl).

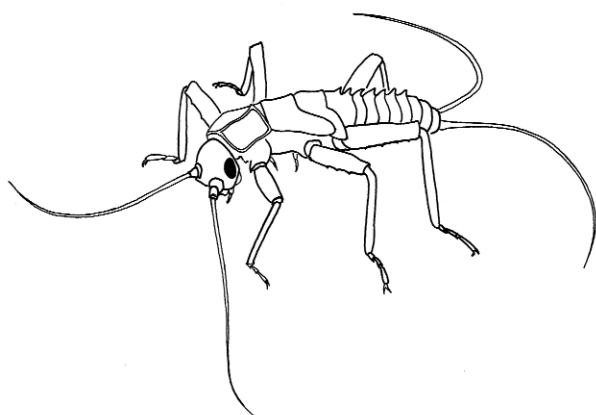
Peter van Helsdingen

Kieuwpootkreeften (Branchiopoda)

De oproep in Nieuwsbrief 42 heeft enkele waarnemingen uit 2006 en 2007 opgeleverd van *Lepidurus apus* en *Siphonophanes grubei*. Alle waarnemers wil ik hiervoor bedanken. Het overzicht van de grote kieuwpootkreeften (*Chirocephalus diaphanus*, *Lepidurus apus*, *Limnadia lenticularis*, *Siphonophanes grubei* en *Triops cancriformis*) in Nederland tussen 1890 en heden is hiermee aangevuld en de laatste waarnemingen uit de collecties van Naturalis en ZMA zullen binnenkort worden toegevoegd. Via via heb ik gehoord dat er op het biologisch station van Wijster een grote wekfles met *Triops cancriformis* aanwezig was. Voor zover mij bekend is deze niet bij Naturalis of ZMA aanwezig. Heeft iemand een idee waar dit materiaal is terechtgekomen? Inmiddels is bekend geworden dat de enige vindplaats van *Chirocephalus diaphanus* in Nederland (en daarmee de Benelux) bedreigd wordt. Hiertegen wordt door verschillende instanties (ook door EIS-Nederland) actie ondernomen.

Binnenkort zal in NFM een aanvulling op de naamlijst van de Nederlandse kieuwpootkreeften verschijnen. Hierin wordt een revisie van het genus *Bosmina* behandeld en worden *Alona intermedia* Sars, 1862, *Camtocercus biserratus* Schoedler, 1862, *Acroperus angustatus* Sars, 1863, *Dapnia similis* Claus, 1876 en *Daphnia rosea* Sars, 1862 toegevoegd aan de naamlijst.

Martin Soesbergen

Larve van de steenvlieg *Taeniopteryx nebulosa* (tekening Bram Koeze).

Steenvliegen (Plecoptera)

In oktober kon het manuscript van de nieuwe steenvliegentabel worden opgeleverd aan de opmaker. De sleutel zal het eerste nummer zijn van nieuwe serie determinatiesleutels onder de naam 'Entomologische Tabellen' en zal worden uitgegeven door Stichting-EIS en de Nederlandse Entomologische Vereniging (NEV). Het manuscript zal vermoedelijk medio januari het levenslicht zien. Belangstellenden kunnen tegen die tijd een bestelling plaatsen bij EIS of een bezoek brengen aan de wintervergadering van de NEV op 9 februari 2008.

Bram Koeze

Zweefvliegen (Syrphidae)

Inmiddels wordt het manuscript van het zweefvliegenboek bewerkt door de eindredactie van de boekenserie Nederlandse Fauna. De auteurs krijgen de bewerkte teksten naar verwachting in januari 2008 terug, waarna ze aan de slag kunnen met de verwerking van het commentaar. Opmaak en productie staan gepland voor voorjaar en zomer 2008. De verwachte verschijningsdatum is toch weer wat naar achteren verschoven. Dit wordt najaar 2008.

Afgelopen zomer stonden zweefvliegen aardig in de belangstelling van landelijke media. Naar aanleiding van een pers-excursie van Natuurmonumenten was Wouter van Steenis op 24 juli te zien in het NOS-journaal van 20.00 uur om te vertellen over zweefvliegen in de Nieuwkoopse Plassen. Ook radio-programma's en kranten besteedden hier aandacht aan.

Tot slot roepen we iedereen op om gegevens van zweefvliegen vooral aan EIS te blijven doorgeven. Ook al is de atlas bijna klaar, voor allerlei toekomstige projecten is het van groot belang om het databestand actueel te houden. Bovendien: vonden we echte zeldzaamheden kunnen nog in de atlas verwerkt worden. Wees er wel snel bij!

Menno Reemer & Wouter van Steenis

Sprinkhanen en krekels (Orthoptera)

In Limburg wordt hard doorgewerkt aan het in kaart brengen van de soorten voor een provinciale atlas. Er werden in Zuid-

Limburg weer twee langvleugelige mannetjes gevonden van de lichtgroene sabelsprinkhaan *Metrioptera bicolor*. Er zit daar ongetwijfeld ergens een populatie. In 2006 bleek de zaagsprinkhaan *Barbitistes serricauda* in België, vlak over de grens bij Vaals, voor te komen. Ondanks enkele enkele serieuze pogingen is de soort in 2007 niet gevonden in Nederland. Het lijkt een kwestie van tijd voordat de soort in ons land opduikt. In 2007 is het veldwerk verricht voor het beschermingsplan voor de blauwvleugelsprinkhaan in Gelderland. Rapportage volgt in 2008.

Roy Kleukers

Bijen (Apidae s.l.)

De werkzaamheden van de werkgroep staan vooral in het teken van de bijenatlas. Op allerlei terreinen wordt gewerkt en hieronder informeren we jullie weer over enkele van onze activiteiten.

Schrijfwerk

Het schrijven van de soortteksten schiet nog niet zo op. Hopelijk komt hier deze winter verandering in.

Veldwerk

Het project APIS-hokken draaide ook in 2007 nog op volle toeren. Hoewel slechts een beperkt aantal deelnemers actief is konden toch weer in diverse 'witte hokken' bijen worden gescoord. Onder andere in de Noordoostpolder en Noord-Holland werden in 2007 veel witte hokken gevuld. Van de oorspronkelijk 308 witte hokken zijn er nog 84 over.

EIS-Nederland heeft in 2007 in opdracht van het Ministerie van LNV en de Provincie Limburg de verspreiding van de knautiabij *Andrena hattorfiana* in Zuid-Limburg in kaart gebracht. Uiteindelijk is de soort in 44 kilometerhokken aangetroffen. Deze resultaten zullen in 2008 gebruikt worden om, in samenwerking met Stichting FLORON, een beschermingsplan op te stellen voor de knautiabij en beemd kroon (*Knautia*) in het Zuid-Limburgse heuvelland.

In het kader van het Overlevingsplan Bos en Natuur (OBN) heeft EIS-Nederland afgelopen jaar een twaalfstal terreinen van Natuurmonumenten geïnventariseerd op bijen (en enkele ook op graafwespen en sprinkhanen). De rapportage van dit project is in voorbereiding.

Collectiewerk

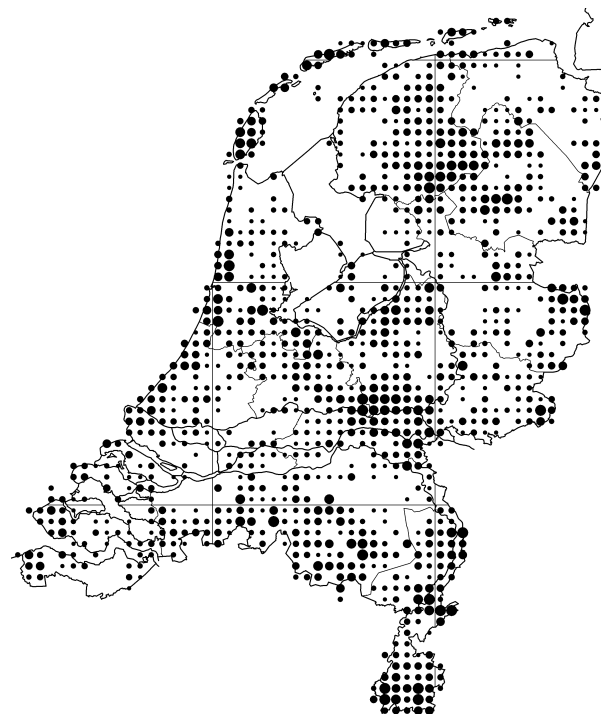
Mervyn Roos werkt nog steeds in de collectie van het Zoologisch Museum te Amsterdam aan opname van de hommellecollectie.

Determinatiedagen in Tilburg (DDT)

In oktober en november 2007 hebben we weer drie determinatiedagen in Natuurmuseum Brabant te Tilburg besteed aan de genera *Nomada* (een dag) en *Lasioglossum* (twee dagen). Jan Smit en Frank van der Meer waren de specialisten die garant stonden voor goed determinatiewerk. Naast deze specialisten werden de dagen bezocht door een viertal bijenliefhebbers. Andermaal konden we een grote hoeveelheid werk verzetten door enkele honderden dieren te sorteren, determineren en van determinatie-etiketten te voorzien. Alleen het invoerwerk moet nu nog gedaan worden.

Figuur 1. Uurhokken met Miridae

Figuur 2. Aantal soorten per uurhokken (maximaal 163 soorten)

Determinatietabel sachembijen

Hans Nieuwenhuijsen schreef onlangs een determinatietabel tot de zes soorten sachembijen *Anthophora* in ons land in de Nieuwsbrief van de sectie Hymenoptera van de NEV, Bzzz nr. 26 (november 2007).

Plannen

Begin januari 2008 steken we de koppen weer bij elkaar om de stand van zaken te bekijken en nieuwe plannen te smeden. De winterperiode is voor vrijwilligers een goede periode voor schrijfwerk. Geen afleiding door mooi weer of bijenactiviteit, en dus mogelijkheden voor beeldscherm en toetsenbord. We houden u op de hoogte.

Oproep

Stuur je vangsten zo snel mogelijk op naar EIS-Nederland zodat ze nog mee kunnen worden genomen voor de bijenatlas.

Theo Peeters

Wantsen (Heteroptera)

Verspreidingsatlas

Het bestand van de familie Miridae, onderwerp van deel III van de Verspreidingsatlas Nederlandse wantsen, beslaat inmiddels 46.409 records van 239 soorten uit 1067 uurhokken (gemiddeld 188,5 records per uurhok). De collecties van Amsterdam, Leiden en Wageningen zijn inmiddels deels gecontroleerd en ingevoerd. Ter illustratie de verdeling van uurhokken met miriden (figuur 1) en het aantal soorten per uurhok (figuur 2). Aanvullend materiaal en waarnemingen zijn zeer welkom bij de coördinator (baukema@hetnet.nl). Het streven is om de atlas eind 2008 af te ronden.

Nieuwe literatuur

Het derde deel van de fraai geïllustreerde serie over wantsen in de serie 'Tierwelt Deutschlands' is verschenen en wordt bij Publicaties elders in deze nieuwsbrief besproken.

